

МАРКО ПРИЛЕПЧАНИНЪ

Веднѣжъ трѣгнаха трима краде на ловъ да отидатъ: Янкула отъ Янина, Груица войвода и Дойчинъ отъ Солунъ. Решили да повикатъ и Марко отъ Прилепъ, най-личниятъ юнакъ на онова време. Почукали на тежкитъ му порти, ала майка му излѣзла и каза:

— Марко отиде въ широкото Скопие да прави манастиръ на свети Димитъръ. Тамъ го подирете.

Запжтели се тримата краде къмъ равното Скопско поле. По едно време изъ друма се дигнали мъгли и прахове до небето. Земята се затрѣсла. Предъ тѣхъ се явилъ чуденъ конь: изподъ подкованитъ му нозе излитали златни искри, отъ устата му падала пѣна, ноздритъ му пушали сини пла-

огнь те изгори, или слана те попари?

Гората отговорила:
— Нито ме е огнь изгорилъ, левентъ Марко, нито ме е слана осланила, ами отъ тука минаха три синджира роби. Съ краката си ме изпотѣпкаха, съ сълзитъ си ме попариха. Първиятъ синджиръ все млади юнаци, вториятъ синджиръ все годени девойки, третиятъ синджиръ все вдовици съ черни кърпи. Първиятъ синджиръ викаше: Де гиди руси биволи, де гиди черни угари... Вториятъ синджиръ нареждаше: Де гиди цвѣте хубаво, де гиди нашитъ герани, дето за вода ходѣхме... Третиятъ синджиръ плачеше: Де гиди, дребни дечица, кжпани недокжпани, гледани недогледани...

Натжилъ се Марко Прилепчанинъ. Добрината на сърдцето му била равна на юначеството му. И попиталъ от-ново:

— Накжде отведоха тритѣ синджира роби?

А гората отвърнала:

— Тази сутринъ рано преминаха. Ако бързашъ ще ги стигнешъ къмъ

мъци, а очитъ му мълнии. На раменетъ му яздѣлъ личенъ юнакъ: съ вѣлчи калпакъ на глава и везано съ сѣрма рухо.

Самъ Крали Марко.

— Добра среща, върнъ побратими! — извикалъ Прилепчанинъ — накжде сте трѣгнаха изъ това равно поле?

— Дойдохме на ловъ да те викаме, въ зелената Пиринъ планина видѣли да шета стадо дребни сѣрни. Идвашъ ли съ насъ?

Замислилъ се Марко, въздѣхна. Искало му се да отиде съ другари на ловъ, ала друга бърза работа го теглела на долу къмъ Цариградъ.

— Не ще мога да дойда, побратими. Научихъ, че въ Цариградъ се продавала остра сабя, която сѣче дърва и камъни. Струвала деветстотинъ златни дукати. Намислилъ съмъ да я купя и бързамъ нѣкой другъ юнакъ да не ме изпревари. Хайде, вървете си съ Бога.

— Съ Бога, Марко Прилепчанино.

Препусналъ отново личниятъ юнакъ на бързия Шарколия, та нито вѣтъръ можелъ да го догони, нито слънце да го догрѣе. Когато навлѣзълъ въ една гжста, зелена гора, насреща му се задала неговата върна по-сестрима Гюргя самовила. Яхнала едѣръ суръ елень, въ лѣва ржка стискала зенгиитъ: две люти зми, съ дѣсната размахвала камшика: единъ жълтъ смокъ.

— Не минавай отъ тукъ, Марко, че тамъ на кръстопяте те дебне хайдушка дружина, златнитъ дукати да ти обере. А свѣрни, хе, по тази пжтека, хемъ отъ беда да се спасишъ, хемъ до Цариградъ по-скоро да стигнешъ.

Още по-бързо политналъ Шарколия. Дорде Марко се сбогува съ по-сестримата си, били преминали вече три планини. Въ Цариградъ стигналъ на време. Тѣмъ нѣкакво знатно латинче щѣло вече да брон деветстотинъ дукати. Ала Марко наддалъ още деветдесетъ и взелъ чудната сабя, която сѣчала дърва и камъни.

Като се връщалъ Марко назадъ и миналъ презъ гжстата гора, чудно му станало, че дърветата, които преди, като отивалъ къмъ Цариградъ, били дивни и зелени, а сега клюмали, посѣрнали. Не се стѣрпѣлъ и попиталъ:

— Хей ти, горо, зелена горо, защо си така увѣхнала? Дали

Черно море.

Викналъ Марко на коня си, пристегналъ му деветъ коланя, погладилъ го по кадифаното чело, цѣлуналъ го по бистритъ очи.

— Ако стигнемъ три синджира роби, ще те поя все съ руйно вино, ще те храня все съ оризова слама и сухо грозде. Хайде, Шарко, бързоногий ми коню...

Препусналъ Шарколия два часа напредъ отъ вѣтъра. Гдето по пжтя имъ се изпрѣчвала гора или скала, Марко я разсичалъ съ острата сабя, която се дилпила дванадесетъ пжти.

Край брѣга на Черното море се люлѣлъ корабъ, готовъ да натовари робитъ и десетъ то-вара плячка. Като зѣрнали по друмоветъ да се дигатъ прахъ и мъгли до небето свирепитъ арапи и дивитъ татари си казали:

— Това ще е Марко, черниятъ българинъ. Само неговиятъ конь може да бѣга тѣй бързо.

Докато издуматъ и предъ тѣхъ застаналъ страшниятъ юнакъ.

Като замахналъ съ острата сабя на дѣсно — паднали всички грозни арапи. Като замахналъ на лѣво — не останало поменъ отъ жълтитъ татари. Следъ това свалилъ синджири-тѣ на робитъ, върналъ имъ то-варитъ съ плячката и ги пу-сналъ всѣки да се върне по своето родно мѣсто.

Фани Попова-Мутафова

ЧИЧО ЛОЗАНЪ

Нависнало е грозде по лозитъ на онова ми ти чичо Лозаново лозе — да му се не на-гледашъ! Кой знае какъ се случи, че въ сѣседнитъ лозя — ни зѣрно, а въ неговото — плодъ въ изобилие. Чичо Лозанъ всѣка сутринъ носѣше въ кжщи пълна кошница съ грозде. Ядатъ децата му, колкото искатъ, пжкъ и на комшиискитъ даватъ сегизъ-тогизъ по нѣ-коя чепка.

Една сутринъ чичо Лозанъ забеляза въ лозето си следи отъ чужди стжпки. Трѣгна той по тѣхъ и що да види: около 3—4 лози обрани до зѣрно. Много се ядоса и извика:

— Ехъ, разбойникъ! Ще те науча азъ тебе! Който и да си, ще ти дамъ да разберешъ!

Отиде си чичо Лозанъ съ праздна кошница. Децата, като го сѣгледаха, отъ далечъ заскачаха и завикаха:

СПРИ, НЕ ДУХАЙ, ВѢТРЕ!

Спри, не духай, вѣтре, клонки не задѣвай, листи не отвѣвай, че по голи клонки птиченце не пѣе, слънчице не грѣе.

Спри, не духай, вѣтре, чуй какъ ти се молятъ, като пѣсенчица, катъ малки дечица: жълтитъ листенца, сетнитъ цвѣтенца.

Че следъ тебе хала иде мразовита, никого не жали никого не пита: листи ще размѣта вредомъ по земята.

Спри, не духай, вѣтре, клонки не задѣвай листъ не разпилѣвай! Нека слънце грѣе, птиченце да пѣе сладка пѣсенчица за малки дечица.

Христина Стоянова

КУЧЕ И ВѢЛКЪ

Басня отъ Л. Н. Толстой

Едно куче заспало на двора. Дошелъ единъ гладенъ вѣлкъ и поискалъ да го изяде. Кучето му казва:

— Вѣлко, не ме изяждай още, — сега съмъ мършаво, слабо. Ами дай ми срокъ: — у господаритъ ще има сватба, тогава ще има много ядене за мене, ще затлъсгѣя; — най-добре тогава да ме изядешъ.

Вѣлкътъ повѣрвалъ и си оти-шѣлъ. Ето го, че иде втори пжтъ и гледа — кучето лежи на покрива.

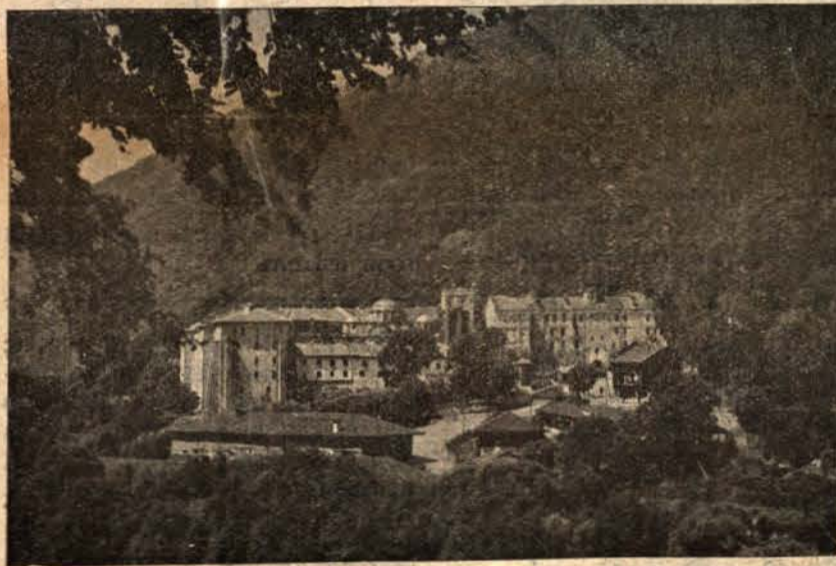
Вѣлкътъ го попиталъ:

— Е, стана ли сватбата?

А кучето му отговорило:

— Слушай, Вѣлко; ако втори пжтъ ме намѣришъ заспало на двора, не чакай друга сватба.

Красотитъ на родната страна

НОЩЪ ВЪ РИЛСКИЯ МАНАСТИРЪ

Луната изгрѣва надъ Царевий-връхъ. Рѣкитъ екливо бучатъ и приспиватъ, чардацитъ нѣми вѣковний си дѣхъ и тайни легенди въ покоя разливатъ.

Намусено Хрелевий замъкъ стѣрчи: сребрятъ се на храма кубетата мощни, и сякашъ, при луннитъ тихи лжчи отъ тѣхъ се възнасятъ моления ношни.

И тихо, и чудно. Душата мечтай Ту въ старата древностъ дълбоко се взира, ту въ нѣкакви спомени сладко блуждай, ту просто униса се нейде въ ефира.

И тихо и чудно. Луната сняй. Спи сводѣтъ. Потонитъ пѣятъ дълбоко: поемата ношня пленително трай и дрѣмка не иде на будното око.

Иванъ Вазовъ

Дора Габе

Името на Дора Габе е познато на всички. Тя е най-добрата наша детска писателка и е написала най-много книжки за малкиятъ.

Родена въ равна Добружа, тя е обикнала родния си край съ истинска любовъ, затова въ много отъ своитъ пѣсни, тя ни говори за радоститъ и скѣрбитъ на добружанци.

Въ нейнитъ стихове, разкази и романи за деца блика не само голѣма любовъ къмъ малкиятъ, но и едно познаване на детската душа. Затова почти всички нейни работи се заучаватъ съ радостъ отъ децата.

(приказка)

Плашилото-Страшилото въ лозето стѣрчало. Загърнато въ чергилото, день и нощъ мълчало.

Косенцето-Босенцето гроздето къвлало. Зайченцето Байченцето само го видѣло.

Лисицата-хитрицата скришно се засмѣла. За храница на душица зайчето изяла.

Шеговито, дяволито Косето летѣло. Уморено, запѣхтено, на почивка спрѣло.

Кумицата-Лисицата хитро се засмѣла. И Косето Босенцето лакомо изѣла.

Плашилото-Страшилото нищо не видѣло. Загърнато въ чергилото, непробудно спѣло...

Стефанъ Станчевъ

се къмъ лозето му, грамадна човѣшка сѣнка.

— Ела, ела, разбойнико! Ще ти тегля единъ — пжкъ каквото ще да става!

Великанската сѣнка на крадеца се приближаваше все поблизо. Ето виждаше се вече и самиятъ крадецъ. Той дойде до лозето, спрѣ се, огледа наоколо и прескочи оградата. Следъ това трѣгна по посока къмъ чичо Лозанъ, наведе се и започна да бере грозде и да пълни една голѣма кошница.

Чичо Лозанъ вдигна пушката и се прицели, но луната се скри въ облакъ и въ настжпилата мрачина не виждаше крадеца, а чуваше само приближавания шумъ. Той почака. Луната отново се показа, но вече не се усмихваше чичу Лозану, а мрачно го гледаше. Отъ старата круша, до лозето, кукумявка зловещо изписка:

— Кукумяу-у-у! Кукумяу-у-у! Крадецътъ се изправи на

нѣколко крачки отъ чичо Лозанъ и се заозѣрта уплашенъ. Чичо Лозанъ го позна и изтѣрва пушката.

— Боже мой! Какво щѣхъ да сторя! — си помисли той. Че това не билъ никакъв злодей, а могаъ добъръ сѣседъ — Димитъръ! Димитре, Димитре! Богъ ла те пази! Съ тебе сме, дето се вика, рамо до рамо от-раснали. Какъвъ грѣхъ щѣхъ да сторя, Господи! Голѣма работа било, че щѣлъ човѣкътъ да откжсне малко грозде, да зарадва децата си.

Докато минаваха бързо тия мисли въ чичо Лозановата глава, сѣседътъ Димитъръ се бѣ пакъ навелъ и продѣлжи да бере и пълни кошницата.

— Ами, ако ме види? Горкиятъ. Ще се посрами! Какъ ще се гледаме после въ очитъ!

И чичо Лозанъ пълзешката те отдалечи, излѣзе отъ лозето и трѣгна къмъ село.

Георги Русиновъ